

The Administration of Student Support System in the Basic Education Schools in Educational Service Area Office 32

Thitaree Parikulphasit^{1*}

¹Romklao School, Buriram, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Msamrong84@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and compare the situations of student supporting system in basic schools in educational service area office 32. The samples in this research were 115 administrators and 331 teachers. The instruments used in this study were rating scale questionnaires with reliability for total issue as 0.97. The statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test (independent samples) and F-test (One way ANOVA). The research findings were: 1) The administration of student support system in the basic education school in Educational Service Area Office 32, in overall and each aspect were at high level, the highest practice was knowing individual student aspect, followed by student transferring aspect. The lowest of practice was promotion and development of the student aspect. 2) The comparisons of student supporting system in basic school in educational service area office 32, when classified by status, in overall, there were no differences. when classified by school sizes, in overall there were differences.

Keywords: Administration, Student Support System, Basic Educational Institutions

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ฐิตารีย์ ปริกมลพิษ^{1*}

¹โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: Msamrong84@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 115 คน และครูผู้สอนจำนวน 331 คน รวมทั้งสิ้น 446 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t- test แบบ Independent samples) และการทดสอบแบบแปรปรวนทางเดียว (F- test แบบ One way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน มีหนึ่งด้านที่แตกต่างกันคือด้านการส่งต่อนักเรียน และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

© 2021 BRJ: Bodhisatva Review Journal

บทนำ

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อนักเรียน ครู มีส่วนในการสร้างอนาคตและมีหน้าที่ที่จะต้องให้การศึกษาดูแล อบรม ปรับปรุง พัฒนานักเรียน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีทักษะในการดำรงชีวิต ยิ่งสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งกระตุ้นที่ทำให้เด็กและเยาวชนต้องสับสนมากขึ้นเท่าใด ครูก็ยิ่งต้องเร่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้เข้มแข็ง หากกลยุทธ์และกลยุทธ์มาใช้ อีกทั้งยังต้องรับผิดชอบในการติดตามควบคุม ดูแลพฤติกรรม ของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีความประพฤติที่ดีงามที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นภาพของความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนทั้งภาครัฐและหน่วยงานเอกชน คณะบุคลากร ครูทุกคน ในโรงเรียน ซึ่งมี ครูที่ปรึกษาเป็นสำคัญในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่าตามนโยบายและความมุ่งหวังของชาติต่อไป (กษมา วรวรรณ ณ อยู่ธาดา, 2550)

ยุทธศาสตร์การพัฒนานคนและสังคมไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 –2559) ให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจากคนเป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาขณะเดียวกันก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าหมายที่

ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติ อย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ ความรู้ ทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอทั้งด้าน คุณธรรม และความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรมทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลักความพอประมาณ ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติยังระบุว่าผลกระทบจากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทย ผ่านสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์ยังมีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่มากขึ้น แม้มีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด เว็บไซต์บริการ ทางเพศเพิ่มขึ้น 2 เท่าตัว ขณะที่คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถคัดกรองและ เลือกรับวัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษามีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและพัฒนาศักยภาพคนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ครอบครัว มีความเปราะบาง อัตราการหย่าร้าง สูงขึ้นจาก 4.4 คู่/พันครัวเรือนในปี 2549 เป็น 5.0 คู่ /พันครัวเรือนในปี 2550 สถาบันการศึกษา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนไม่มากเท่าที่ควร สถาบันศาสนายังใช้ประโยชน์จากศาสนสถานและบุคลากรทางศาสนาไม่เต็มที่และขาดความสอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทยเป็นตาข่ายนิรภัยทางสังคม รวมทั้งมีภูมิปัญญาไทยที่มีการสั่งสม สืบทอด และรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า มีปราชญ์และผู้รู้กระจายอยู่ทั่วประเทศอย่างมากมาย หากยังมีการสืบทอด สืบค้นความรู้ รวบรวมเพื่อพัฒนาและนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบน้อย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่าจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ทั้งด้านเทคโนโลยีต่างๆ และการสื่อสาร มีผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาที่ต้องแข่งขันกันอย่างรุนแรงในรูปแบบต่างๆ รวมถึงปัญหาครอบครัว สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวลและความเครียด โดยเฉพาะกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นอันเป็นวัยที่มีความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ เช่น รูปร่างหน้าตา ฐานะของพ่อแม่ การเรียน การยอมรับของเพื่อนที่เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับเขา ทำให้เขาไม่มีความสุข (อรทัย สุวารี, 2549)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนในปี 2553 เริ่มต้นจากในปีการศึกษา 2496 กระทรวงศึกษาธิการได้นำการแนะนำเข้าไปให้บริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่โรงเรียน วัดเบญจมบพิตรดุสิตพลศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแห่งแรกในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 กำหนดให้งานแนะแนวสังกัดสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาอยู่ในกลุ่มระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดให้ครูทุกคนเป็นครูแนะแนวและเยี่ยมบ้านตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย (พนม ลิ้มอารีย์, 2549)

ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายเร่งพัฒนา ระบบดูแลช่วยนักเรียนในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ หลังพบว่าเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าแสนคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษาภาระมากจนไม่มีเวลาดูแลนักเรียนทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เข้มแข็ง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ออกกลางคัน เนื่องจากผลการเรียนไม่ดีและพฤติกรรมไม่ดี เช่น ติดยาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สิ่งแรก ที่ต้องแก้ปัญหานี้คือเรื่องของครูที่ปรึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีภาระมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรมดูแลนักเรียนในฐานะครูที่ปรึกษาที่ดีได้ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้ครูแนะแนวเป็น

พี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือครูที่ปรึกษาอีกทางหนึ่ง สำหรับนักเรียนก็ต้องพัฒนาผู้นำให้เข้มแข็งเพื่อเป็นกลไกเสริมให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าว ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับเพื่อนในลักษณะกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อน หรือเพื่อนช่วยเพื่อนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (กษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา, 2550)

จากการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2554 (10 มิถุนายน 2554 ระยะที่ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งในปีการศึกษา 2553 มีจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จำนวน 91,659 คน ซึ่งในจำนวนนี้นักเรียนที่เรียนจบช่วงชั้นภายในระยะเวลา 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 91.14 และที่ไม่สามารถจบภายในเวลา ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 8.86 และจากการตรวจสอบข้อมูลในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีนักเรียนบางส่วนย้ายเข้าหรือย้ายออกระหว่างปีในแต่ละโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 15.06 ซึ่งบางคน ย้ายเนื่องจากไ้ทรงผมที่ไม่ถูกระเบียบ ตามที่ทางโรงเรียนกำหนด เมาสุรา ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ดิตยาเสพติด หรือบางกรณีถึงขั้นทำร้ายครู ในห้องเรียนขณะปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่ เป็นต้น จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคัน ร้อยละ 18.61 เป็นนักเรียนที่มีฐานะยากจน ร้อยละ 11.50 เป็นนักเรียนที่มีปัญหาครอบครัว ร้อยละ 2.55 ออกจากโรงเรียนเพื่อแต่งงาน ร้อยละ 10.22 มีปัญหาการปรับตัว ร้อยละ 0.18 ต้องคดีหรือถูกจับ ร้อยละ 0.91 ออกกลางคันเนื่องจากเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ ร้อยละ 15.53 ออกกลางคันเพราะอพยพติดตามผู้ปกครอง ร้อยละ 2.00 หาลี้ภัยครอบครัว และร้อยละ 38.69 มีปัญหาด้านอื่นๆ เช่น ขาดเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือหนีเรียน เป็นต้น ในส่วนของนักเรียนในกลุ่มวัยรุ่นที่ถูกจับดำเนินคดี พ.ศ.2553 ในเขตท้องที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นข้อมูลในการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุม ติดตาม ความประพฤตินักเรียน นักศึกษา พบว่า คดีส่วนใหญ่เกิดจากการเสพยาบ้าและดื่มสารระเหย มากเป็นอันดับที่ 1 ทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกายเนื่องจากเมาสุรา เป็นอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 คือ ลักทรัพย์และข่มขืนกระทำชำเราอนาจาร (สพม, 2554)

ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีความสนใจและศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาโดยตลอด และมีโอกาสได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 32 ได้จัดขึ้น สำหรับผู้ที่รับผิดชอบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปี 2553 พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่เป็นระบบที่ถูกต้องตามกระบวนการ และขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ อีกทั้งยังมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นไม่ประสบผลสำเร็จเพราะจำนวนนักเรียนมากเกินไป ครูมีเวลาไม่เพียงพอที่จะให้คำปรึกษาแนะนำใดๆ มีการเปลี่ยนแปลงครูที่ปรึกษาทุกปี การศึกษาจึงขาดการติดตามที่ต่อเนื่องและที่สำคัญครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้อง สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาภาระของการดูแลเด็กวัยรุ่นต้องใช้ความอดทน ความใส่ใจและเข้าถึงปัญหาของเด็ก พร้อมทั้งจะเป็นทั้งเพื่อน ทั้งพี่ และพ่อแม่ในเวลาเดียวกัน ซึ่งการทำหน้าที่หลายๆ อย่างในเวลาเดียวกันอาจเกิดความเบื่อหน่ายและคิดว่าเป็นภาระ อีกทั้งขาดการติดตาม จากฝ่ายบริหารด้วย (สพม , 2554)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ว่าจะมีส่วนในการช่วยเหลือและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดลงได้ รวมถึงการดำเนินงานให้เข้มแข็งต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยสำรวจ (Survey research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวนทั้งสิ้น 2,527 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 รวมทั้งสิ้น 446 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน และครูผู้สอน จำนวน 331 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครชชีและมอร์แกน (Kreicic & Morgan) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา (Stratified random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ และขนาดของโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 5 ด้าน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating cale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)
- 3) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2523)

- 4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

- 5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of consistency) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามระหว่าง 0.80 – 1.00

- 6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 30 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คน ครูผู้สอนจำนวน 15 คน

8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) มีค่าตั้งแต่ 0.52 – 0.80

9) นำแบบสอบถามทุกข้อมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

10) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

5) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากข้อคำถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียนอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเพื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาสถานศึกษานำสรุปผล การดำเนินงาน มาจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ การดำเนินงานครั้งต่อไปอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีคำสั่งหรือบันทึกมอบหมายหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบปฏิบัติในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีคำสั่งหรือบันทึกมอบหมายหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบปฏิบัติด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่สถานศึกษามีแผนงาน โครงการ และปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติ ต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนาการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีแผนงาน โครงการด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีคำสั่งหรือบันทึกมอบหมายหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบปฏิบัติด้านการส่งเสริมนักเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษานำสรุปผลการดำเนินงานมาจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ การดำเนินงานครั้งต่อไป อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีคำสั่งหรือบันทึกมอบหมายหน้าที่ ให้ครูรับผิดชอบปฏิบัติด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียนอยู่ในระดับมากรองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนาการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการบันทึกจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษานำสรุปผล การดำเนินงานมาจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ การดำเนินงานครั้งต่อไป อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมายมีการประชุมพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อให้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาแก้ไขปัญหามีการส่งต่อภายในสถานศึกษาและ ส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพโดยรวมและรายด้านที่มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการส่งต่อนักเรียน ($t = -3.08^{**}$) มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มี ขนาดต่างกันต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารงานในระดับมากทุกด้าน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการปฏิบัติสูงสุดด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการปฏิบัติสูงสุดรองลงมาตามลำดับ ทั้งนี้เพราะว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นไปตามหลักธรรมที่ว่าพรหมวิหาร 4 คือธรรมประจำใจที่ควรใช้ปกครองศิษย์ทั้งเมตตา ต้องการช่วยเหลือศิษย์และคนอื่นประสบประโยชน์และความสุข กรุณา ช่วยเหลือศิษย์ให้พ้นจากทุกข์ มุทิตา ความยินดีเมื่อเห็นศิษย์ มีความสุข อุเบกขา คือการมองตามความจริงพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติตนอย่างเที่ยงธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษากิจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความเหมาะสมทั้งทางด้าน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ครูที่เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ ความเข้าใจตลอดจนมีความสามารถในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความเหมาะสมทั้งกิจกรรมการนิเทศ และกิจกรรมการกำกับติดตาม ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านโรงเรียน ด้านครูที่ปรึกษา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพโดยรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำรองลงมา ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเกรงว่าหากมีการส่งต่อภายนอกให้หน่วยงานอื่นๆ เข้ามามีส่วนช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา อาจจะส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษา ขาดความเชื่อมั่น เชื่อถือจากสังคม ชุมชน และผู้ปกครอง ส่วนครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนได้รับ การส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอก เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลตรงตามสภาพปัญหาอย่างถูกต้องโดยไม่เกรงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รจนา สินที (2549) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อยทุกด้านได้แก่ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และเพื่อให้การดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ควรนำหลักธรรมพรหม

วิหาร 4 มาใช้ในการติดตามประเมินปัญหาและแก้ไขให้ตรงจุดของแต่ละสถานศึกษา ควรจัดครูให้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเพราะจะนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแก้ปัญหาต่างๆได้ตรงประเด็นและจะทำให้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

บุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแสดงว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนแตกต่างกัน บริบท และสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ทำให้สภาพการปฏิบัติแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5 ตามองค์ประกอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและปัญหาการส่งต่อ พบว่า มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านส่งต่อนักเรียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวม มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน มีหนึ่งด้านที่แตกต่างคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีระบบการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้สามารถปฏิบัติได้จริง เช่นตามหลักธรรมที่ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมะที่เหมาะสมที่สุดกับการนำมาใช้กับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ เพราะเป็นธรรมะที่ใช้ปกครองศิษย์ทั้งความรัก ความเมตตา ความช่วยเหลือและการวางตนให้ปฏิบัติตามความเที่ยงธรรม

1.2 สถานศึกษาควรมีคำสั่งหรือบันทึกมอบหมายหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบปฏิบัติงานในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่นการมีเมตตา คือความปรารถนาดีมีไมตรีต่อศิษย์จึงจะทราบข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.3 สถานศึกษาควรส่งครูเข้ารับการอบรมพัฒนาการดำเนินงานความสามารถ ในการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อธิบาท 4 วิมังสา การใช้ปัญญาสอบสวน หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ไตรตรอง ประกอบด้วยเหตุผลในการคัดกรองนักเรียนสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมพรหมวิหาร 4 ว่าทุกอย่างเป็นไปด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รับมอบหมายควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน และการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ เช่น พรหมวิหาร 4 กรุณา คือการช่วยเหลือศิษย์และผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ เพราะการส่งต่อนักเรียนคือการช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์

1.5 สถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นการภายใน เพื่อให้คำแนะนำแก่ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.6 การคัดกรองแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ถือว่าเป็นความลับ ไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองถูกจัดอยู่ในกลุ่มใด เช่น พรหมวิหาร 4 อุเบกขา การมีใจเป็นกลาง วางตนวางจิตเรียบสม่ำเสมอจึงจะเก็บความลับไว้ได้

1.7 ครูที่ปรึกษาควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน เพื่อจะได้ข้อมูลนักเรียน เชิงประจักษ์ ใช้เป็นข้อมูลในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเช่น พรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 หัวข้อสามารถนำมาใช้ทั้งหมดเพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตประจำวันของศิษย์

1.8 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะให้นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของนักเรียนครบทุกด้าน โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอดคล้องกับหลักพรหมวิหาร 4 ที่ต้องใช้ทั้งความรัก ความสงสาร ความยินดีและการวางตนเป็นกลางมาใช้ในการเสริมทักษะเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน

1.9 สถานศึกษาควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาและเกินขีดความสามารถของสถานศึกษาเชื่อมโยงด้วยพรหมวิหาร 4 เพื่อให้การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสบผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อหารูปแบบวิธีการในการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของแต่ละโรงเรียน

2.2 ควรมีการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยให้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- กรมสุขภาพจิต. (2549). คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อิมเมจยูเรนัส.
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รจนา สินที. (2549). สภาพการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- สมพงษ์ แก้วอาจ. (2551). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2553). ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2553. มัธยมศึกษา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). คู่มือการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

_____. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2550). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พรินทรวานการพิมพ์.

_____. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3). กรุงเทพฯ: พรินทรวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็คทรายพริ้นติ้ง.

อรรถัย สุวารีย์. (2549). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

